

Valg mellem statsgaranti og selvbudgettering

I lighed med tidligere år, skal byrådet ved dets 2. behandling af budgettet tage stilling til, om Viborg Kommune vælger at budgettere indtægter fra skatter, tilskud og udligning på baggrund af statsgarantien eller vælger at selvbudgettere.

Notatet består af følgende afsnit:

1. Beregninger på valget mellem statsgaranti og selvbudgettering
2. Skøn for væksten i udskrivningsgrundlaget
3. Befolkningsudviklingens påvirkning på indkomstprognosen
4. Viborg Kommune valgte selvbudgettering i 2018 – hvordan ser resultatet ud?
5. Konklusion og anbefaling

1. Beregninger på valget mellem statsgaranti og selvbudgettering

Hvis selvbudgettering vælges, får kommunen dels skat af eget budgetlagt udskrivningsgrundlag, dels udligning beregnet ud fra det selvbudgetterede udskrivningsgrundlag. Tre år efter budgetår (2024), når det endelige udskrivningsgrundlag er gjort op, bliver kommunen afregnet for differencen mellem det, der var budgetlagt som skat og udligning, og det faktiske skattegrundlag, samt de faktiske udligningsbeløb beregnet ud fra det faktiske udgiftsbehov.

Valget mellem statsgaranti og selvbudgettering har derfor konsekvenser for skatteprovenu og for den kommunale udligning. Som hovedregel er det sådan, at et højere udskrivningsgrundlag, og dermed højere skatteindtægter, betyder mindre i kommunal udligning. Men i den ligning hører også, at størrelsen af en efterregulering afhænger af, hvordan det er gået i de øvrige 97 kommuner.

Det sikre valg er en statsgaranti i 2021

Beregninger på skatter, tilskud og udligning for 2021 er vist i tabel 1. Det bemærkes, at skatteprovenuet, både for statsgarantien og selvbudgetteringsgrundlaget, er beregnet med en personskatteprocent på 25,5 procent som konsekvens af budgetforliget for budget 2021-2024. Nedsættelsen af personskatten på 0,2 procent forudsætter i budgetforliget et statsligt tilskud, hvilket forventes klarlagt ultimo september.

Tabel 1. Statsgaranti og selvbudgettering af skatter, tilskud og udligning for 2021

i mio. kr.	Statsgaranti 2021	Selvbudgettering* 2021	Forskel
Det samlede skatteprovenu	-4.544,5	-4.513,9	30,6
Ordinært bloktilskudsandel	-1.452,1	-1.445,5	6,7
Udligning beskatning og udgiftsbehov	-296,0	-290,8	5,2
Finansieringstilskud	-89,6	-89,6	0,0
Øvrige tilskuds- og udligningsbeløb	-76,5	-86,9	-10,4
I alt	-6.458,7	-6.426,6	32,1

- = indtægt/merindtægt

Beregningerne er baseret på en personskatteprocent på 25,5 og en grundskyldspromille på 7,2

* Skøn udarbejdet i KL's skatte- og tilskudsmodel med eget skøn på udskrivningsgrundlaget, samt Viborg Kommunes seneste befolkningsprognose fra august 2020.

Tabellen viser, at provenuet ved selvbudgettering skønnes at ligge ca. 32,1 mio.kr under statsgarantien for 2021. Beregningerne for selvbudgettering bygger på en fremskrivning af skattedata for 2019, som er året under optælling, samt egen befolkningsprognose. I Viborg Kommune er, pr. 8. september, lignet 98,6 procent af indbyggerne, hvilket giver et pålideligt beregningsgrundlag for en fremskrivning til 2021. Beregningerne på selvbudgettering er "alt andet lige" beregninger, i den forstand, at Viborg kan vurdere på egne data og sammenligne med andre kommuner via data i statsgarantien.

I afsnittene nedenfor gives en mere detaljeret beskrivelse af beregningerne.

2. Skøn for væksten i udskrivningsgrundlaget

Et vigtigt parameter i beregningen på selvbudgettering af skatter, tilskud og udligning, er skønnet for væksten i udskrivningsgrundlaget. I tabel 2 nedenfor gengives den faktiske vækst i udskrivningsgrundlaget fra 2016 til 2018 både for Viborg og for hele landet, samt vækstskøn for 2019 til 2021, som tager udgangspunkt dels i KL's skøn og dels i regeringens Økonomisk Redegørelse, august 2020.

Tabel 2. Den endelige opgjorte udskrivningsgrundlag 2016-2018, samt skøn for 2019 til 2021

Vækst i procent	Endeligt opgjort			KL skøn*	ØR skøn*	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Viborg Kommune	3,3	3,3	2,1	1,9	4,1	-1,2
Landsplan	2,8	2,8	2,2	2,6	4,3	-0,9
Forskel mellem Viborg og landet	0,5	0,5	-0,1	-0,7	-0,2	-0,3

*Skøn er på basis af seneste 2019-skatte kørsel pr. sept. 2020 fremskrevet med KL skøn for 2019 og ØR august prognose for 2019 til 2021. Skønnet for 2019-21 er efterreguleringsgrundlaget, hvorimod opgjort 2016-2018 er faktisk vækst i udskrivningsgrundlaget

Et næsten opgjort udskrivningsgrundlag for 2019 tyder på, at Viborg ligger 0,7 procentpoint under landet. Økonomisk redegørelse fra august 2020 forudsiger, at væksten er høj i 2020, men tager et dyk i 2021 som følge af coronakrisen. I prognosen er lagt til grund, at Viborg ligger svagt under den landsgennemsnitlige vækst med -0,2/-0,3 procentpoint, hvilket primært skyldes en svagere befolkningsvækst end for landet.

3. Befolkningsudviklingens påvirkning på indkomstprognosen

I Social- og Indenrigsministeriets beregning af statsgarantien for skatter, tilskud og udligning indgår Danmarks Statistiks befolkningsprognose pr. maj 2020. I denne prognose er Viborg Kommune sat til at have 97.172 indbyggere pr. 1. januar 2021, hvorimod Viborg Kommunes egen befolkningsprognose fra august 2020 forventer 96.683 indbyggere – altså 444 færre indbyggere. Pr. 10. september var Viborgs indbyggertal på 96.572 indbyggere.

Et lavere folketal har stor betydning for eventuelle gevinster eller tab ved valg af selvbudgettering. Hvis landet følger Viborg Kommunes lavere befolkningsudvikling vil befolkningens påvirkning af udligningen være neutralt (alt andet lige). Men som det ser ud nu, vil Viborgs befolkningstilvækst være på -0,4 procentpoint, mens landet er på en vækst på 0,04 procentpoint.

Hvis det beregningsmæssigt antages, at en ny indbygger bidrager med gennemsnitlige udskrivningsgrundlag og udligningsbeløb – uagtet bosætningsmønster og dermed ejendomsskatter, aldersfordeling og fordeling i forhold til de socioøkonomiske kriterier vil være alt andet end gennemsnitligt i "den virkelige verden" – vil en tilflytter give ca. 68.000 kr. i skatteprovenu, tilskud og udligning – og omvendt "mister" Viborg Kommune tilsvarende beløb pr. fraflytter.

4. Viborg Kommune valgte selvbudgettering i 2018 – hvordan ser resultatet ud?

Byrådet besluttede i forbindelse med budgetvedtagelsen for Budget 2018 at anvende selvbudgettering i 2018 med en, på daværende tidspunkt, forventet gevinst på 12,1 mio.kr, der blev budgetlagt i overslagsår 2021. I budget 2020 var forventningen, at en efterregulering gik i nul, hvilket blev indarbejdet i budgettet.

I forbindelse med statsgarantien for 2021 bliver efterreguleringen af 2018 beregnet. Viborg Kommune får et merprovenu på skattesiden på 22,3 mio.kr, men desværre et tab på udligningsdelen på 51,1 mio.kr – altså et nettotab på 28,8 mio.kr, som afregnes med staten i 1. kvartal 2021 og er indarbejdet i budgettet for 2021.

5. Konklusion og anbefaling

Som det fremgår ovenfor, forventes selvbudgettering at give et tab på ca. 32 mio.kr, som for størstedelen skyldes en vigende befolkningsudvikling.

Der er altid usikkerhed forbundet med at vælge selvbudgettering, men i år er usikkerheden ekstra stor. Det skyldes usikkerhed i forhold til, hvordan Covid-19 situationen vil påvirke udviklingen i såvel Viborg Kommune som hele landet. På grund af udligningssystemet påvirkes Viborg Kommune i høj grad af, hvordan udviklingen er i resten af landet.

Forvaltningen anbefaler på den baggrund, at Byrådet vælger statsgaranti for skatter og tilskud i budget 2021.